

Tilburg, 14 september 2021

Aan: Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Kenmerk: RO 23.02-1970-mm
Betreft: aandachtspunten bij het concept Regionaal Water en Bodem Programma (RWP)

Geachte Statenleden,

Op 17 september bespreekt u het concept Regionaal Water en Bodem Programma (RWP) 2020-2027. Graag geeft de Brabantse Milieufederatie enkele aandachtspunten aan u mee, zoals we ook in onze eerdere zienswijze¹ hebben benoemd.

Watersysteem uit evenwicht

Na drie droge zomers is Brabant kwetsbaar. In de afgelopen natte zomer is de Brabantse natuur iets teruggeveerd, maar dat lost de verdroging helaas niet op. Daarnaast benadrukt de recente hoogwatercrisis de noodzaak tot snel aanpassen van het watersysteem aan het veranderende weer en klimaat. Met meer (ruimte voor) vasthouden van water op landbouwgronden, langs beken, in en om natuur en minder grondwateronttrekking voor beregening, drinkwater en industrie.

Het onderzoek² naar de juridische verankering van verdroging, dat vorige week uitkwam, toont aan dat de manier waarop provincie en waterschappen de verdroging aanpakken, niet altijd voldoet aan Europese wetten en regels (Habitatrichtlijn en Kaderrichtlijn water). Provincie en waterschappen moeten tijdig maatregelen nemen en vanaf 2009 is achteruitgang niet toegestaan.

Een evenwichtig (grond)watersysteem vraagt veel inspanning van alle waterpartners, waaronder de provincie als strategisch grondwaterbeheerder. Wij vragen daarom uw aandacht voor de onderstaande aspecten:

Grip op de (grond)waterverdeling

Om voldoende grondwater beschikbaar te houden voor industrie, drinkwater, landbouw en natuur zijn afspraken nodig over de (grond)waterverdeling inclusief volumeplafonds in normale en droge situaties. Concrete aandachtspunten hierbij:

- Het huidige grondwaterbeleid en afspraken met onder andere drinkwaterbereiders gaan vooral over het beperken van de groei van grondwateronttrekkingen. Voor een evenwichtig (grond)watersysteem is echter vermindering van de huidige grondwateronttrekking noodzakelijk. Dat kan door meer gebruik te gaan maken van oppervlaktewater, voor bijvoorbeeld beregening of drinkwater. Uit het RWP blijkt ons onvoldoende hoe de vermindering van de huidige grondwateronttrekking vorm gaat krijgen.

¹ <http://www.brabantsemilieufederatie.nl/nieuws/natuur-en-milieuorganisaties-voorzichtig-positief-over-waterbeheerplannen>

² <http://www.brabantsemilieufederatie.nl/nieuws/onderzoek-brabant-voldoet-niet-aan-europese-regels-bij-aanpak-droogte>

- De provincie is voornemens latente vergunningsruimte voor grondwateronttrekking in te zetten. Dat terwijl er, voor zover ons bekend, meer grondwateronttrekking vergund is dan het huidige beleid toestaat (300 M m³ vergund, 250 M m³ toegestaan).
- Het RWP omvat het maken van afspraken met de waterschappen om beregening uit grondwater te verminderen. Wij zijn benieuwd om welke hoeveelheden dat gaat. In het RWP wordt voorgesorteerd op 'voordelen ten aanzien van het beregeningsbeleid die gelden bij inzet van het Bedrijfs Bodem en Waterplan'. Uit de evaluatie³ uit 2018 blijkt echter dat een bedrijfswaterplan tot nu toe leidt tot meer beregeningsputten en groei van de onttrekking.
- In de natuurgebieden wordt al veel water opgeslagen en op die manier aan het grondwater toegevoegd. Herstel is noodzakelijk door vernatting in de zones rondom natuurgebieden. Hiervoor moet in de gebiedsgerichte aanpak voldoende aandacht zijn, en vooraf heldere doelen worden afgesproken.

Schoon water nog niet in beeld

De waterkwaliteit is niet op orde door nutriënten, bestrijdingsmiddelen en overige schadelijke stoffen. Dit leidt tot ongemak en (volksgezondheids)risico's, bijvoorbeeld door blauwalg, vervuild drinkwater en verlies van dier- en plantensoorten.

- Het RWP stelt dat er alleen 'indien nodig aanvullende maatregelen komen om de KRW kwaliteitsdoelen te bereiken'. Het lijkt ons duidelijk dat aanvullende maatregelen nodig zijn, om aan de doelverplichting in 2027 te voldoen. Wij zijn benieuwd welke aanvullende maatregelen worden voorzien.
- Het RWP spreekt over 'gebiedsgerichte handhaving van de overbenutting van mest' (mestfraude). Wij zijn voorstander van een duurzame oplossing, namelijk het voorkomen van teveel mest.
- Met de huidige vrijwillige maatregelen in de agrarische bedrijfsvoering (DAW aanpak) is nog maar beperkt meetbare verbetering van waterkwaliteit bereikt. Zelfs een 100% deelname leidt, volgens het Planbureau voor de Leefomgeving, niet tot de gewenste waterkwaliteit. Er is dus de komende periode meer nodig.
- Schoon water vraagt daarnaast om extra inspanning van waterschappen om het rioolwater beter te zuiveren.

Ruimte voor water en klimaatadaptatie

Het RWP zet in op een klimaatbestendig en veerkrachtig water- en bodemsysteem in 2050, door het nemen van ruimtelijke maatregelen ('functies op de verkeerde plek worden heroverwogen') en maatregelen buiten de begrenzing van de natuur. Maar wij zien deze aanpak onvoldoende terug in de Omgevingsvisie en het beleidskader Landbouw en Voedsel. Hierdoor maken wij ons zorgen over de uitvoeringskracht. De stip op de horizon naar 2050 is voor de Brabantse Milieufederatie ontoelaatbaar, als dat betekent nog 29 jaar verdroging van de natuur en onevenwicht in de grondwaterbalans.

De Brabantse Milieufederatie is graag bereid om samen met u oplossingen rondom verdroging en watersysteemherstel vorm te geven.

Met duurzame groet,

<< handtekening >>

Misha Mouwen,
adjunct-directeur Brabantse Milieufederatie

³ <http://onderzoeksbank.brabant.nl/onderzoeksbank/onderzoek/evaluatie-beregeningsbeleid-beregenen-uit-grondwater-in-brabant-evaluatie-periode-2014-2018>